

Ключевые слова: информация, научно-техническая информация, интеллектуальная деятельность, объект гражданских правоотношений, специфические особенности научно-технической информации.

Bartkiv N.Y. Concept and features of scientific and technical information in civil law of Ukraine

The article is devoted to the study of doctrinal and legislative approaches to the definition of the concept of «scientific and technical information», as well as to determine the features of this type of information. The content of the concept «information» in general was determined, as well as the definition of the scientific and technical information from different points of view and the author analyzes its features in this article. As a result of the investigation the author notices, that scientific and technical information was deduced and indicated on the features that distinguish such information among other types.

Keywords: information, scientific and technical information, intellectual activity, object of civil legal relations, specific features of scientific and technical information.

Ганкевич О.М.

ІНСТИТУТ ПРИВАТНОГО ВИКОНАВЦЯ В УКРАЇНІ: ДЕЯКІ ТЕОРЕТИЧНІ, ЗАКОНОДАВЧІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

УДК 342.9

Постановка проблеми. В сучасний період розвитку правової системи України відбулися значні зміни щодо регулювання примусового виконання судових рішень. Серед нововведень варто відзначити появу та запровадження нового інституту – приватних виконавців. Їх поява обумовлена перш за все недосконалістю законодавства та низьким рівнем виконання судових рішень органами Державної виконавчої служби.

У національній юридичній теорії і практиці сформувалися дві точки зору на інститут приватних виконавців. Одні доводять, перш за все, тимчасовість його впровадження, інші наполягають на необхідності його існування в нашій країні [1, с. 10–12].

Як слушно зауважують вчені, А. О. Мілевська, Д. М. Ліхтанська, інститут приватних виконавців повинен зменшити навантаження на служби державних виконавців, оскільки основною метою даного нововведення є саме необхідність розвантажити

державних виконавців, та прискорити і збільшити кількість виконаних рішень [2, с. 32].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Інститут приватного виконавця досліджувався в працях В. Авер'янова, В. Афанасьєва, О. Бандурки, В. Беляєвича, І. Бородіна, І. Голосніченка, Ю. Білоусова, Р. Ігоніна, М. Гурвича, Є. Мальцевої, О. Писарева, О. Петренка, М. Треушнікова, В. Шерстюка, Д. Притики, В. Сухоноса, М. Титова, В. Щербини та інших науковців.

Формулювання мети статті. Метою цієї статті є висвітлення теоретичних, практичних та законодавчих аспектів щодо інституту приватного виконавця.

Виклад основного матеріалу. У кожній державі виконавче провадження відіграє значну роль. Не завжди боржник добровільно виконує рішення, а для примусового виконання необхідно розробити ефективний механізм. А тому проблема виконання судових рішень є доволі актуальною. Це підтверджується статистичними даними, що були оприлюднені на парламентських слуханнях «Про стан виконання судових рішень в Україні», які відбулися у Верховній Раді України 22 травня 2013 р. Відповідно до цього, кількість виконаних судових рішень на момент слухання становила не більше 20%, що говорить про загострення проблеми виконання судових рішень, невиконання органами Державної виконавчої служби своїх функцій повною мірою.

Отож вітчизняна реальність говорить сама за себе. Станом на початок цього року Україна посіла четверте місце серед 47 країн-членів Ради Європи за станом невиконання рішень Європейського суду з прав людини. З понад тисячі невиконаних рішень переважна більшість вимагає від України саме внесення змін до законодавства та усунення системних порушень прав людини. За 2014 рік державою було остаточно виконано лише сім рішень ЄСПЛ. За різними даними в Україні належним чином не виконується до 95 % рішень Європейського суду з прав людини. На III Міжнародному судово-правовому форумі голова Верховного суду України озвучив вражаючу цифру – рівень виконання рішень національних судів становить лише 6-8 %. З усіх справ, які Європейський суд з прав людини надіслав уряду на комунікацію, 60

% складають заяви, в яких заявники скаржаться на невиконання рішень національних судів [3, с. 169].

Такий стан виконання судових рішень в Україні потребує ретельного дослідження проблемних питань у даній сфері, та розгляд можливості впровадження інституту приватних або судових виконавців. Тому метою статті є розгляд проблемних питань у сфері виконання судових рішень в Україні, підвищення ефективності діяльності державних органів у даній сфері, розгляд міжнародного досвіду та можливості його впровадження в Україні [3, с. 169].

Водночас Конституційний Суд України неодноразово зазначав, що виконання судового рішення є невід'ємною складовою права кожного на судовий захист і охоплює, зокрема, законодавчо визначений комплекс дій, спрямованих на захист і відновлення порушених прав, свобод, законних інтересів фізичних та юридичних осіб, суспільства, держави. Невиконання судового рішення загрожує сутності права на справедливий розгляд судом [4].

Можливими чинниками, що слугували зниженню ефективності роботи працівників Державної виконавчої служби, є: прогалини у чинному законодавстві; перенавантаження працівників Державної виконавчої служби; низька заробітна плата працівників Державної виконавчої служби; поширення корупції серед державних виконавців; відсутність дієвого налагодженого механізму виконання судових рішень тощо.

Негативні статистичні дані, низький рівень виконання судових рішень викликали потребу в реформуванні чинної системи виконавчого провадження. Відповідно до законодавчої ініціативи Міністерства юстиції України, Верховною Радою України нещодавно було прийнято Закон «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів». На основі цього Закону було впроваджено інститут приватних виконавців, який має на меті покращити ситуацію щодо виконання судових рішень у країні загалом. Слід зауважити, що ця реформа викликала неоднозначні погляди у науковців та політиків, які наголошують на неготовності судової системи в Україні до таких змін [5, с. 73].

Розраховувати на значне поліпшення ситуації щодо забезпечення виконання судових рішень, покладаючись виключно на систему державних органів, навряд чи доводиться, за існуючої на сьогодні політичної кризи та складної економічної ситуації. Але досвід іноземних держав показує, що є вихід з даної ситуації, і це запровадження недержавних форм виконання судових рішень. В усіх країнах, де судові рішення виконуються приватними особами застосовуються приблизно однакові принципи: держава проводить конкурсні відбори, регулює компетенцію приватних виконавців, встановлює розміри оплати праці приватних виконавців, здійснює перевірки діяльності приватних виконавців. Приватний виконавець отримує повноваження від держави та діє від її імені. Приватний виконавець є вільним професіоналом, що здійснює незалежну професійну діяльність. Вони самостійно організують свою діяльність і несуть повну майнову відповідальність за результати своєї діяльності [6, с. 76].

Сьогодні понад 60 країн світу запроваджують недержавні форми виконання судових рішень. Серед них – більшість країн Євросоюзу, низка країн СНД, зокрема у Франції, Італії, Бельгії, Нідерландах, Грузії, Казахстані, Люксембурзі, Словенії та інших. Французька система виконання актів судів та інших органів цивільної юрисдикції склалася ще у XIX столітті і суттєво відрізняється від інших систем. У Франції виконавче провадження реалізується не лише судовими виконавцями, а й генеральними прокурорами, прокурорами, командирами та офіцерами поліції. Одночасно з цим характерним є у правовому статусі судових виконавців елементів незалежної практикуючої особи та державного службовця. До кандидатів у виконавці пред'являють досить суворі вимоги. Звання примусового виконавця присвоюється наказом міністра юстиції Франції, яке видається після отримання висновку прокуратури конкретного територіального округу та Палати примусових виконавців департаменту. У якості посадової особи примусовий виконавець вручає повістки, виконує судові рішення від імені держави, вдаючись одночасно до державного примусу. Примусовий виконавець також має право складати про-

екти документів, протоколи, що мають значення доказів, надавати юридичні консультації та здійснювати інші правові дії.

Законодавець досить виважено підійшов до питання визначення становища приватних виконавців. Сьогодні приватні виконавці є комплексним правовим інститутом, який має особливий порядок формування (проведення кваліфікаційного іспиту, облаштування офісу тощо), власну організаційну надбудову (Асоціація приватних виконавців зі своїми структурними одиницями, кваліфікаційна комісія), а також територіальні межі діяльності (виконавчі округи). Враховуючи незначний час існування цього інституту, можна зазначити, що впровадження альтернативного механізму примусового виконання рішень є позитивним кроком, адже здорова конкуренція з відповідними державними інституціями лише стимулює до ефективної праці.

Так, приватний виконавець здійснює примусове виконання рішень, передбачених статтею 3 Закону України «Про виконавче провадження» [7], крім:

1) рішень про відібрання і передання дитини, встановлення побачення з нею або усунення перешкод у побаченні з дитиною;

2) рішень, за якими боржником є держава, державні органи, Національний банк України, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, державні та комунальні підприємства, установи, організації, юридичні особи, частка держави у статутному капіталі яких перевищує 25 відсотків, та/або які фінансуються виключно за кошти державного або місцевого бюджету;

3) рішень, за якими боржником є юридична особа, примусова реалізація майна якої заборонена відповідно до закону;

4) рішень, за якими стягувачами є держава, державні органи;

5) рішень адміністративних судів та рішень Європейського суду з прав людини;

6) рішень, які передбачають вчинення дій щодо майна державної чи комунальної власності;

7) рішень про виселення та вселення фізичних осіб;

8) рішень, за якими боржниками є діти або фізичні особи, які визнані недієздатними чи цивільна дієздатність яких обмежена;

9) рішень про конфіскацію майна;

10) рішень, виконання яких віднесено цим Законом безпосередньо до повноважень інших органів, які не є органами примусового виконання;

11) інших випадків, передбачених цим Законом та Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів».

Протягом першого року зайняття діяльністю приватного виконавця, приватний виконавець не може здійснювати примусове виконання рішень за якими сума стягнення становить двадцять та більше мільйонів гривень або еквівалентну суму в іноземній валюті.

Приватний виконавець не може виконувати рішення, якщо:

1) боржником або стягувачем є сам виконавець, близькі йому особи (особи, які разом проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки з виконавцем (у тому числі особи, які разом проживають, але не перебувають у шлюбі), а також незалежно від зазначених умов - чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням виконавця), пов'язані з ним особи.

Пов'язаними особами у розумінні цього Закону є юридичні та/або фізичні особи, відносини між якими можуть впливати на умови або результати їхньої діяльності чи діяльності осіб, яких вони представляють, з урахуванням таких критеріїв: виконавець безпосередньо та/або опосередковано (через пов'язаних осіб) володіє корпоративними правами юридичної особи, яка є стороною виконавчого провадження, чи спільно з юридичною та/або фізичною особою, яка є стороною виконавчого провадження, володіє корпоративними правами будь-якої юридичної особи; виконавець має право та/або повноваження призначати (обирати) одноособовий виконавчий орган або колегіальний склад виконавчого органу/склад наглядової ради зазначених юридичних осіб.

Пряма або опосередкована участь держави в юридичних особах не є підставою для визнання таких юридичних осіб пов'язаними;

2) боржником або стягувачем є особа, яка перебуває у трудових відносинах з таким виконавцем;

3) виконавець, близька йому особа або особа, яка перебуває з виконавцем у трудових відносинах, має реальний або потенційний конфлікт інтересів;

4) сума стягнення за виконавчим документом з урахуванням сум за виконавчими документами, що вже перебувають на виконанні у приватного виконавця, перевищує мінімальний розмір страхової суми за договором страхування цивільно-правової відповідальності такого приватного виконавця.

Відповідно до ст. 18 Закону «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [8] приватним виконавцем може бути громадянин України, який досяг 25 років, має вищу юридичну освіту не нижче другого рівня, володіє державною мовою, має стаж роботи у галузі права після отримання відповідного диплома не менше двох років та склав кваліфікаційний іспит.

Отже, у зв'язку з запровадженням в Україні інституту приватних виконавців постає питання, а хто зможе виконувати цю роботу на достойному рівні. Експерти вважають, що найкращими виконавцями можуть стати колишні державні виконавці, адвокати, арбітражні керуючі тощо. Але чи захочуть такі професіонали змінити вид діяльності? Наразі є шанси, що їм дозволять поєднувати два види діяльності. Тож юристи зараз дискутують довкола питання сумісництва діяльності приватних виконавців та арбітражних керуючих і навіть адвокатів та нотаріусів.

Висновки. Запровадження інституту приватних виконавців в Україні є доречним та дуже прогресивним заходом. Основна перевага виконання рішень судів приватними виконавцями є незалежність та швидкість. Цікавим є те, що запропоновано впровадити змішану систему виконання рішень. Окрім звичних усім державних виконавців, з'являється нове поняття в українському законодавстві – приватні виконавці.

Впровадження інституту приватного виконання судових рішень та його віднесення до компетенції судової гілки влади, та її контролю за даним процесом, з відповідальністю суддів за незаконність змісту судового рішення підвищить ефективність виконавчого провадження, зокрема це призведе до: зменшення навантаження на державних виконавців; скорочення строків виконавчого провадження та збільшення коефіцієнта стягнення за виконавчими документами; зменшення корупційної складової у системі виконання; приватний виконавець не буде зацікавлений занижувати вартість реалізації арештованого майна; економія бюджетних коштів, скорочення апарату державних службовців, зміцнить тенденцію примусового виконання рішень суду, що сприятиме зростанню позитивного іміджу України як на мі-жнародній арені, так і всередині держави.

На підставі аналізу особливостей виконавчого провадження в таких країнах Європейського Союзу, як Німеччина, Італія, Франція, Угорщина, ми доходимо висновку, що в ЄС діє ефективна система виконання судових рішень та рішень інших суб'єктів владних повноважень. Інститут приватних виконавців забезпечує краще виконання виконавчих документів, ніж уповноважений на це державою орган.

Варто також погодитися із вченими, які зауважують, що високий показник роботи приватних виконавців в ЄС пояснюється ще й відповідним рівнем правової культури населення і для них слова «закон», «право», «справедливість» не є пустим звуком. З огляду на це вбачається, що і виконувати виконавчі документи відносно таких громадян відносно легше. На наш погляд, особливості виконавчого провадження в країнах ЄС пот-ребують подальшого ретельного дослідження, оскільки на даному етапі необхідно переймати позитивний досвід цих держав та імплементувати його в українське національне законодавство.

Захопленість законодавця формулюванням норм, що регулюють діяльність приватних виконавців, та паралельне скорочення норм, що визначають правовий статус Державної виконавчої служби, її органів та державних виконавців свідчить про відповідні пріоритети державної політики у сфері виконання рішень.

Сам інститут приватних виконавців досить часто вважається панацеєю від мільйонів невиконаних судових рішень, а їх повільне виконання або невиконання прямо пов'язують із недоліками роботи системи органів Державної виконавчої служби, що є дискримінаційною позицією. Враховуючи досвід європейських країн та вітчизняний історичний досвід оптимальним на даний час в Україні є паралельне існування приватних і публічних (державних) виконавців, що забезпечить конкуренцію у сфері виконання рішень, а відповідно стимулюватиме ефективність усієї системи.

1. Гошовський В. Приватні судові виконавці в Україні: примарні ілюзії чи реальні перспективи / В. Гошовський // Правовий тиждень. – 2009. – № 12-13 (138-139) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.npp.com.ua/articles/comment/1616.html>.
2. Мілевська А. О. Перспективи запровадження інституту приватних виконавців в Україні / А. О. Мілевська, Д. М. Ліхтанська // Прикарпатський юридичний вісник. – 2016. – Випуск 5 (14). – С. 29–32.
3. Логвиненко М. І. Інститут приватного виконання судових рішень : вітчизняний та світовий досвід / М. І. Логвиненко, А. О. Дігтяр // Форум права. – 2016. – № 1. – С. 169–173.
4. Рішення Конституційного Суду України від 26 червня 2013 р. № 5-рп/2013 у справі за конституційним зверненням акціонерної компанії «Харківобленерго» щодо офіційного тлумачення положень пункту 2 частини другої статті 17, пункту 8 частини першої статті 26, частини першої статті 50 Закону України «Про виконавче провадження»: // Вісник Конституційного суду України. – 2013. – № 4. – Ст. 17.
5. Самілик Л. О. Впровадження інституту приватного виконавця в Україні : негативні та позитивні аспекти / Л. О. Самілик, В. В. Розмаїта // Право і суспільство. – 2017. – № 1. – Частина 2. – С. 72–77.
6. Сайко Л. Ю. Правові аспекти запровадження інституту приватних виконавців в Україні / Л. Ю. Сайко, В. В. Ляшенко // Молодий вчений. – 2015. – № 5 (20). – Частина 3. – Травень. – С. 75–78.
7. Про виконавче провадження : Закон України від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.
8. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : Закон України від 02 червня 2016р. №

1403-VIII Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>.

Ганкевич О. Інститут приватного виконавця в Україні: деякі теоретичні, законодавчі та практичні аспекти

У статті розглянуто питання запровадження інституту приватного виконавця, наведено аргументи його ефективності та окреслено його правовий статус. Розглянуто негативні та позитивні аспекти реформування системи виконання судових рішень та наділення широким колом повноважень приватних виконавців. Проаналізовано позиції науковців стосовно доцільності запровадження цього інституту, його ролі та місця у системі правовідносин із примусового виконання рішень.

Ключові слова: виконавець, приватний виконавець, державний виконавець, судове рішення, повноваження.

Ганкевич О. Институт частного исполнителя в Украине: некоторые теоретические, законодательные и практические аспекты

В статье рассмотрен вопрос ввода института частного исполнителя, приведены аргументы его эффективности и очерчено его правовой статус. Рассмотрены негативные и позитивные аспекты реформирования системы выполнения судебных решений и надела частных исполнителей широким кругом полномочий. Проанализированы позиции ученых относительно целесообразности внедрения этого института, его роли и места в системе правоотношений из принудительного исполнения решений.

Ключевые слова: исполнитель, частный исполнитель, государственный исполнитель, судебное решение, полномочия.

Gankevich O. Institute of private performer in Ukraine: some theoretical, legislative and practical aspects

In a modern period of development of the legal system of Ukraine considerable changes took place in relation to adjusting of a force implementation of court decisions. Among innovations it costs to mark appearance and input of new institute - private performers. Their appearance is conditioned foremost by imperfection of legislation and low level of implementation of court decisions by the organs of Government executive service.

In a national legal theory and practice two points of view were formed on the institute of private performers. One lead to, foremost, temporality of his introduction, other persists in the necessity of his existence for our country.

Fascination of legislator by formulation of norms, that regulate activity of private performers, and parallel reduction of norms, that determine legal status of Government executive service, her organs and state performers testifies to corresponding priorities of public policy in the field of implementation of decisions. The institute of private performers is often enough considered a panacea from millions of unfulfilled court decisions, and them slow implementation or non-fulfillment straight bind to the defects works of the system of organs of Government executive service, that are discriminatory position. Taking into account experience of European countries and

home historical experience optimal on this time in Ukraine there is parallel existence of private and public (state) performers, that will provide a competition in the field of implementation of decisions, and accordingly will stimulate efficiency of all system.

Keywords: performer, private executors, state executors, court decision, plenary powers.

Костів І.Я.

ЗНАЧЕННЯ І СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ДОГОВОРУ КОНТРАКТАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

УДК 347.4

Постановка проблеми. В даний час для виробників сільськогосподарської продукції актуальною є проблема її реалізації. В цивільному законодавстві України існує декілька договорів, на основі яких здійснюється реалізація товару сільськогосподарського виробника. В рамках даної статті проведений аналіз договору контрактації та окреслюється сфера його застосування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значний внесок у дослідження питань правового регулювання відносин контрактації сільськогосподарської продукції зробили такі вчені, як Близнюк О.С., Луць В.В., Носова З.І., Шуміло О.М., Самсонова Я.О. та інші.

Мета статті – встановити значення і сферу застосування договору контрактації сільськогосподарської продукції.

Виклад основного матеріалу. Серед всього видового різноманіття договорів, опосередковуючих відчуження майна, основним спеціально призначеним для регулювання відносин, пов'язаних із закупівлею сільськогосподарської продукції у осіб, які безпосередньо виростили або виготовили її, є згідно чинного ЦК України договір контрактації.

Слід зазначити, що регулювання відносин, пов'язаних з закупівлею сільськогосподарської продукції, шляхом встановлення для цього окремого виду договору, є характерною ознакою пострадянського цивільного законодавства. Зарубіжні сільгосптоваровиробники мають декілька варіантів збуту своєї продукції. До